

دنیای به تالی شاعر، دنیای به تالی زمان له دهقی (له گۆری که سیکدا)

عبدالملوت ته لیب عبدالللا

پیشه کی

پیتوهندی دیالکتیکی نیتوان زمان و فیکر وهک
(مؤریس میرلوپونتی ۱۹۰۸-۱۹۶۱) جه ختی
لیده کاته وه، بیرکردنه وهی بیده نگیش وهک ژیانی ناووه،
یان مۆنۆلۆگی نیتوان خود و دهر وون له خو ده گریت، به و
مانایهش زمان و فیکر بوونیتکی پیتوه نندار و
هاوپه یوهست و به نیتویه کداچوو پیکده هیتن. لیره وه وهک
تیره زمانه وانیه هاوچه رخه کان دانی پیتاده نین هیچ
زمانیک بی فیکر نیبه و هیچ فیکر تک بی زمان به رتیه
ناچیت، له سه ره ئه و بنه مایه له خوتندنه وهی دهقی (له
گۆری که سیکدا) ی (رابه ر فاریق) دا ده توانم بلیم کۆپله ی
یه که م وهک (ده سپیک) پیمان ده لیت لیره مردن و ژیان
وهک یه کن؟! به فری زیندوو به سه ر گۆرستانی مردو و اندا
ده باریت، به لام مردو وه کان سه رمایان بیت، یان گهرما،
خه مبار بن به به فر بارین، یان دلشاد. هیچ به ئیمه
نالین؟! مردو وه کان بجوولینه وه، یان نه جوولینه وه نه
هیچ له کۆپله ی دووهم، نه هیچ له شپوهی نه بستراکتی
ناسن، نه هیچ له کۆپله ی سییه م و شپوهی نه بستراکتی
میزلدان ده گۆرن.

ناسن ژهنگ ده گری و ده بده به با ده گری، یه که میان
ده نگدانه وهی ناسایی خو ی هه یه و دووهمیان که زور پر

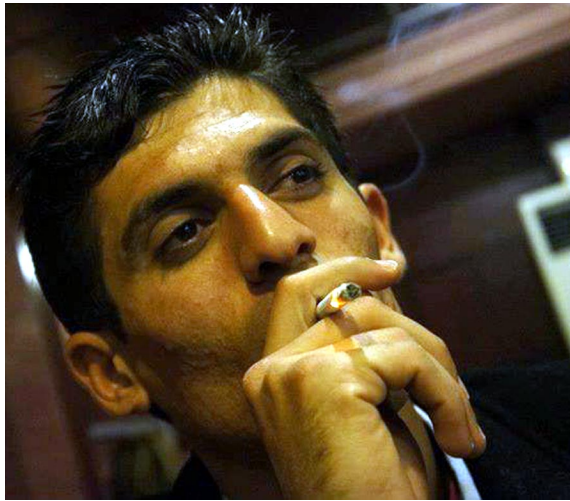
له گۆرستاندا به فر بیاری،
مردو وه کان،
سه رمایان ده بی.

له گۆره که م دیمه دهر،
چاکه تم له سه ر گۆریتکی دی
داده نیتیم،
هه وا پر ده بی له ناسن...

نانیشکم له سه ر کتلی خو م داده نیتیم،
رۆژانی دوور
ده بده بن
هه لیان بده م
ده ته قن.

که سی له دووره وه دی،
بلتی من بم، له هزی نه وانی دیکه دا؟!
جوولنه ی تهرمیتک، له گهر دووندا به رده وامه،
بلتی من بم، له به رده م نه وانی دیکه دا؟!
۳۹-۴۲

کۆمه له شیعری (بی ئه و په یقانه، رابه ر فاریق، هه ولیتر
۲۰۱۲)

رابهر فاروق

گوزارشت له مردن له چاوی زیندووان دهکات. به مانایه کی دیکه ئه وه بنیادی جوولئی ئه بستراکته، پیکهاته ی رسته له بوونی (گورستان، مردن، ئاسن، دهده به، چاکیت) دیاری دهکات، دووباره ده لیم له دنیای به تالی شیعریدا نه خشکردنی کاری ئه ده بی له جوولئی وه سه رچاوه ده گری (جوولئی جیگیر بوون له چا و جیگیر نه بوون) دا، به لام له گیرانه وه ی واقعی ده ره وه (وهک خوئی) دور ده که ویتته وه.

من شیعرم، ئه وانی دیکه زمان

دارشتنی چیرۆکی من شیعرم و ئه وانی دیکه زمان له میانی ئه وه ده که دا به شتیکی زۆری پیتوهندی به دوو پرووی شیعر و زمان وهک دوو پرووی دراودا ههیه، پیتوهندی به سنوره کانی مه عریفه ی شیعری و سنوره کانی خه یالی زمانه وه دهکات، مرۆف ده که ویتته نیو زمانه وه، شیعر ده که ویتته نیو جوانی. ده مه وی بلیم هه تا ئه وانی دیکه وهک زمان نه بینین، هه یچ ئه رکیکمان به رانه بر (شیعر) له سه ر شان نییه، به دیوه که ی دیکه (زمان/ ئه وانی دیکه) به خۆراییی خۆیان ده خه نه بهر ده ستمان، هه تا به کاریان به یینین، هه ر ئه وه نده قبوولمان کردن، ئیتر داگیرمان ده که ن، که واته وهک چۆن ده که وینه نیو زمان، له هه مان کاتدا ده که وینه نیو ئه وانی دیکه. وهک ده بینین له مامه له ی نیوان من و ئه وانی دیکه، شیعر و زمان، خالی نا کوک ناچار بوونه، مرۆف به ناچاری ده که ویتته نیو زمان، مرۆف به ناچاری ده که ویتته نیو ئه وانی دیکه،

بیت، ده ته قی. ده نگدانه وه و ته قین، ئاسایی و ئاسایی، له کوپله ی چواره م له ئاسن و میزلدان ده بیته وه و ده که ویتته نیوان (من) و (ئه وانی دیکه)، ئه وه ی ده ده به یه منم، ئه وه ی ئاسنه ئه وانی دیکه یه! منی ئاسایی و ئه وانی دیکه ی ئاسایی، ئه وه ی ده ته قی منی ئاسایی و ئه وه ی ده نگدانه وه ی هه یه ئه وانی دیکه ی ئاساییه؟! به لام ئاسایی و ئاسایی شیوه ی رووتی زمانه، له و شیوه رووتی زماندا نه (ئه وان) ده به نه ئاسن، نه (من) ده بیته ده ده به.

په یامی ئه وه قه سیده یه ئه وه یه من ده مرم، ئه وانی دیکه ده ژین؟ پرسیری زمان ئه وه یه بلیتی که س بیر له منی (شیعر)، منی (به تالی) بکاته وه؟ ئه وه ی پرسیر قبولی ناکات، ده شتی منی (شیعر) منی (مردوو) له هزی ئه وانی دیکه دا توانایی ژیانم هه بیت؟ ئه وه ی پرسیر قبولی ناکات، ئه وه یه شیعر به مردوو دانانریت، ئه وه ی پرسیر قبولی ده کات پیتوهندی منی مردوو و ئه وانی دیکه ی زیندوو.

ده قی (له گوپی که سپکدا) له پرووی جوولئی و ریتم و دارشتنه وه ته عبیرییه و گوزارشت له گوپینی شیوه ی پیتوهندی مردوو و زیندوو، شیعر و زمان ده کات، به لام له پرووی مانای وشه وه شیوه ی ئاسن، شیوه ی میزلدان ئه بستراکته و پشت به خه یالی خوتنه ر ده به ستی، واته جوولئی یه کی ته عبیری له ریتگی مردوو/ زیندوو ده که نه وه ده کیشی و مانا کانیان لی داده مالی و رووتیان ده کاته وه، بو ئاسن و میزلدان، هه ر له و ریتگیه شه وه جوولئی به گومان و خه یاله کانی خوتنه ر ده دات.

که واته قه سیده ی له گوپی که سپکدا ده چیتته خانه ی شیوازی ته عبیری ئه بستراکته وه. شاعیر هه ول ده دات به دوورترین خالی هه سترکردن به واقیع و به وشه ی پرووت و بهرکه وتنی خه یالی خوتنه ر بگات، به لام ون نابیت و پشت به که له پووری دره وشاوه ی دنیایی ده به ستیت، پشت به بهر ده وامی جوولئی گه ردوون له لایه ک و جوولئی شیعر له لایه کی دیکه ده به ستیت. ده مه وی بلیم ئه وه قه سیده یه ئه بستراکتی ته عبیری دره وشاوه یه، واته له پرووی گوزارشته وه رووناک خوئی نیشان ده دات و له پرووی رووتی مانا وه شیوه کانی بوون دیاری ده کات، ئه گه ر ئه وه قه سه یه ته رجه مه ی قه سیده که بکه م، ده لیم

مرۆف بوونه وهریکی زمانیه، وهک چۆن بوونه وهریکی کۆمه لایه تییه، که واته کاتیک ناچار ده بین نه و شته ی به سه ماندا سه پینراوه، قبوولی بکهین، ئیتر کۆنترۆل کراوین، زمان کۆنترۆلمان دهکات، نه وانی دیکه کۆنترۆلمان دهکهن، شیعری جوانی لیده پرۆی... نه و هاوکیشه یه پینوهندی به نهستمانه وه ههیه، پینوهندی به ئاره زووه تیرنه کراوه کافمان ههیه، یان پینوهندی به وه وه ههیه که ئیمه ئاره زووه تیرنه کراوه کافمان، یان چه پینراوه کافمان دهخهینه (نهست - ناهۆشمه ندی) یه وه، هه تا ناهۆشمه ندی پالمان پینوهندی، هه تا ئاره زووه کافمان پالمان پینوهندی، به ههچ شتی که وه پابه ند نین!

وهک ده زانین ئاره زووه ئاراسته و روویه کی دیاریکراوی نییه، به لآم که ئاره زووه پالی پینوهندی، ئیتر کۆنترۆلمان دهکات، ده زانین زمان ئاراسته و روویه کی دیاریکراوی نییه، به لآم که که وتینه ناویه وه، ئیتر کۆنترۆلمان دهکات. هه موو نه و قسانه لای (ژاک لاکان ۱۹۰۱- ۱۹۸۱) له رسته ی (نهست له زمان رسکاوه) کورت ده کړیته وه. به و مانایه ش زمان وهک ئاره زووه ئاراسته و روویه کی دیاریکراوی نییه، وهک چۆن شیعری داهینه رانه ئاراسته و روویه کی دیاریکراوی نییه، مرۆف نه ئاره زووه کانی ته و او ده بین و نه ئاره زووه کانی پر ده بنه وه! زمان نه ته و او ده بیت، نه پر ده بیته وه.

که واته نه وه ی من و نه وانی دیکه به یه که وه کۆ ده کاته وه، نه وه ی شیعری زمان به یه که وه کۆ ده کاته وه، ئاره زووه کافمان! ئاره زووه کافمان بو شیعری له جوانیه وه هه لده قولین، ئاره زووه کافمان بو نه وانی دیکه له فیکره وه هه لده قولین، به لآم نه وه ی شیعری زمان، من و نه وانی دیکه لیک جیا ده کاته وه، ناکۆکیه شاراوه کانی زمان و ناکۆکیه شاراوه کانی نه وانی دیکه یه، زمان کۆمه لیک شاراوه ی خۆی هه یه، شیعری زیندوو ناکۆکیه کانی له ناوه وه ی خۆیدا هه لگرتوه، مرۆف له ژباندا هه لگری ناکۆکیه، نه و ناکۆکیانه له ناوه وه ماندا یه و هه میسه داگیرمان دهکات، نه وه ی هه میسه داگیرمان دهکات، فیکری و جوانیه.

چاکه تم له سهر گۆرپکی دی

داده نیتیم

نانیشکم له سهر کتلی خۆم داده نیتیم

شهری نیتوان وشه و واقع

که سی له دوره وه دی،

بلیتی من بم، له هزری نه وانی دیکه دا!؟

که سی نیتو نه و قه سیده یه، که سی نیتو گۆرستانه و له رینگای خه یالی وشه وه ههستی پیده کهین، به لآم نه وانی دیکه له واقیعه وه ههستی پیده کهین، شهری نیتوان وشه و واقع، شهری نیتوان زمان و شیعری. که سی نیتو واقع و که سی نیتو خه یالی وشه دوو ههستی جیا و زمان ده دات، یه که میان دهستی لیده ده بین، دوو میان بیری لیده کهینه وه، به لآم نهک به و مانایه ی که زمان خه یالییه و شیعری واقیعیه، به لکو به و مانایه ی که مه وادی زمان هه میسه له خه یالی به ره و پیشچووندا یه و مه وادی شیعری له جیگربوونی جوانیدا یه!

زمان له خه یالی دور مه ودا دایه، به و مانایه ی که شیعری ده که ویتته سنووری مه عریفه یه کی دیاریکرا و جوانیه کی به رجه سته کراوه وه، زمان ده که ویتته بی سنووریه وه، شیعری له راقه کردنی جیا وازیدا یه، زمان قسه به جیا وازیه کان دهکات، جیا وازیه کان قسه به شیعری ده کهین، زمان هه میسه ماناکان به جی ده هیت، شیعری هه میسه ماناکان کۆ ده کاته وه، زمان هه میسه له خۆ به تال کردنه وه دایه، شیعری هه میسه جیا وازیه کان کۆ ده کاته وه، نه گهر بشی تیگه یشتتیکی (لاکان) له باره ی گوته زا که ی (رینتی دیکارت ۱۵۹۶- ۱۶۵۰، من بیر ده که مه وه، که واته هه میسه) ته رجه مه ی سهر شیعری زمان بکهین، نه وه ده شی بلتین شیعری بیر ده کاته وه، له شوینتی که هه یه! به لآم زمان له شوینتی نییه که بیر ده کاته وه، زمان بیر ده کاته وه له شوینتی که نه وه ی لی نییه! کۆ بیر ده کاته وه شیعری، یان زمان، زمان له شیعردا بیر ده کاته وه؟ یان شیعری له زماندا بیر ده کاته وه؟

نه و کاته ی شیعری بیر ده کاته وه، نه وه له بیر کردنه وه دا جگه له (کۆبی کردن) شتیکی دیکه نییه، کاتیک زمان بیر ده کاته وه، نه وه له بیر کردنه وه دا جگه له (داهینان) شتیکی دیکه نییه، هه رگیز شیعری رینگایه کی نوتی بو بیر کردنه وه نییه، به لکو هه میسه زمانیکی دیکه رینگای بیر کردنه وه ی پین نیشان ده دات، شیعری ده بی ملکچه چی زمان بیت. شیعری زمان هه ر دوو کیان له یه ک سه رچا وه وه ناو ده خونه وه، به لآم به دوو شیوه ی جیا واز، ده شی زمان سیفه تی هه ل و هه رگری، شیعری سیفه تی هه ور، هه لم

دهچیتنه ئاسمان و دهبیت به ههور، ههور دهباری و جوانی دهبووژیتیتتهوه.

کهسی له دووره دهی،

بلیتی من بم، له هزری نهوانی دیکه دا؟!

شيعری پر، زمانی به تال

منی شاعیر بهر له وهی منی شيعر له پیتناو شتی ئاراسته بکات، بهر له وهی شيعر پر بکات له شت، بهر له وهی شيعر بار بکات، له سه ریه تی بریار بدات که وا به شتیه کی شاعیرانه له مالی زماندا نیشته جیتی، ده بی پروای به وه بی، نه وه زمانه همیشه له پیشکه وتندایه، ده بی پروای به وه بی، نه وه زمانه همیشه کار له سه ر دواخستی مانای کۆن و دۆزینه وهی مانای نوی ده کات، همیشه بیرکردنه وهی مرۆژ ده که ویتته نیو خه یالی زمانه وه، به لام زمان ته وای دنیای خه یال دابهش و پارچه پارچه ده کات، شيعر پرشنگی جوانی پارچه کانی خه یال! ده توانم بلیم دابه شبوونی نه وه ده قه له و تیگه یشتنه وه سه رچاوه ده گری و له سه ر نه و بنه مایه خۆی دهنه خشینتی!

له کۆپله ی یه که م به فر خه یالی خوتنه ر به ره و ژبان و مردن کیش ده کات، به فر زیندوه، مردوه کان تووشی سه رما ده کات، له کۆپله ی دووه مردووییه که وهک زیندوو ده رگای مالی مردن ده کاته وه و چاکه ته که ی له سه ر دیواری ماله دراوسیه که یان داده نی و هه وا پر ده کات له ئاسن. شاعیر هه موو نه و پارچانه ی دنیا له یه ک نزیک ده کاته وه بو نه وهی ئیمه ی خوتنه ر ئاور له جوانیه کانی ژبان بدهینه وه؟! له کۆپله ی سییه م که سی له بهر ده رگای ماله که ی تانیسکی خستوه ته سه ر ژبان و بیر له رابوردوو ده کاته وه و له پر مردن وهک ده بده به رووبه پرووی ده ته قیتته وه! له کۆپله ی چوارم ژبان و مردن به رده وامه، مردن له ژبان و ژبان له مردن نابیتته وه، نه و بیرکردنه وه یه ژبان له خه یال و مردن له واقیع دهنه خشینتی، نه و خه یال و بیرکردنه وه یه ره ش ده چیتته وه.

که واته به رده وام هه مووان وهک نه کته ر له نیتوان به فر و گۆرستان و بیرکردنه وه رۆله کانی مردن و ژبان ده گتیرین، نه و دیده مه یلیکی روحی تیدایه، له ویتوه که هه ول ده دات خوتنه ر دره وشانه وهی بینراو له پیتناو نه بینراو به رجه سته

بکات، به و مانایه ش روونای خستنه سه ر بینراو له پیتناو بینینی نه بینراو گوزارشت له دنیا بینیه که ده کات که بایه خی مردن له ژبان وهک ویتنه یه کی بی په رده دا ئاشکرا ده کات، به مانایه کی دیکه ش دنیای خه یال دابهش و پارچه پارچه ده کات و له ریگای لادانی زمان و دره وشانه وهی وشه و خرۆشانی خه یال هه ولی خو دۆزینه وه ده دات، بو نه وه خو دۆزینه وه یه ش پشت به که له پووری دره وشاوه ی دنیای ده به ستیت، پتوه ندیه کی بوونگه رای له نیتوان ژبان و مردن، من و نه وانی دیکه، شيعر و زمان دروست ده کات!

به کورتی

ده قی (له گۆری که سیکدا) ده که ویتته نیو دنیای به تالی شيعر و شتوای نویسینی (ته عبیری نه بستراکتی دره وشاوه) سه وه و له جووله وه سه رچاوه ده گری و له گتیرانه وهی واقیعانه خۆی به دوور ده گری، واته له ریگای گوزارشتکردنه وه دنیا بینینی و له ریگای جووله و پرشنگی وشه وه جوانی شيعری به رجه سته ده کات.

نه و قه سیده یه، له رووی ته عبیرییه وه خۆی رووناک نیشان ده دات، له رووی نه بستراکتته وه ته مومزی له خو دا هه لگرتوه! شاعیر هه ول ده دات به دوورترین خالی هه سترکردن به واقیع و به دوورترین خالی هه سترکردن به وشه ی پرووت بگات، بی نه وهی ون بیت، هه ول ده دات له دووره وه بهر خه یالی خوتنه ر بکه ویت، بو نه وه ش پشت به به رده وامی جووله ی گهردوون له لایه ک و جووله ی شيعر له لایه کی دیکه وه ده به ستیت، پیمان ده لیت مردن و ژبان وهک یه کن؟!.